

Το ανά χείρας βιβλίο των Gantt και Badenoch είναι μια ιδιαίτερα σημαντική συλλογή εργασιών δώδεκα έμπειρων ομαδικών ψυχοθεραπευτών διαφόρων προσεγγίσεων που μοιράζονται ένα θεμελιώδες χαρακτηριστικό: Είναι όλοι ενήμεροι των σημαντικών εξελίξεων των τελευταίων ετών στον χώρο των νευροεπιστημών. Έτσι, οι συγγραφείς αυτοί μπορούν να κινηθούν και πέραν του «ψυχο-κοινωνικού», όπου κινούνται συνήθως οι θεωρητικές και κλινικές παρεμβάσεις των ψυχοθεραπευτών.

Οι προσεγγίσεις αυτές –όχι συνήθεις για ψυχοθεραπευτές– είναι βεβαίως αποτέλεσμα της άοκνης προσπάθειας των συγγραφέων τους, που παρέμειναν επιστημονικά «ανήσυχoi» και «είδαν» στα νέα δεδομένα της Νευροβιολογίας την επιστημονική επισφράγιση των θεωρητικών τους γνώσεων, καθώς και των μακρόχρονων εμπειρικών τους παρατηρήσεων: Πώς, δηλαδή, οργανικά συστήματα στη μεταξύ τους σχέση και συνεργία αποτυπώνονται σε σχεσιακά συστήματα. Η συγκέντρωση των κεφαλαίων, που αφορούν διαφορετικούς τύπους ψυχοθεραπευτικών ομαδικών εφαρμογών, δεν περιορίζεται μόνο στην παράθεση της δουλειάς τους ως αποτέλεσμα της συνάντησης Νευροβιολογίας και Ομαδικής Ψυχοθεραπείας. Αποτελεί περισσότερο, όπως διαφαίνεται και από τις μεταξύ των συγγραφέων επιστημονικές συνεργασίες, μια προσπάθεια να υπηρετηθεί ένας πιο φιλόδοξος στόχος: Η θεμελίωση μιας ευρύτερης θεωρίας που θα μπορούσε να διευρύνει τη θέαση προς ολόκληρο το πεδίο του «βιο-ψυχο-κοινωνικού», που αποτελεί το «δοχείο και το περιεχόμενο», θα έλεγε κανείς, του πυρήνα της ανθρώπινης ύπαρξης.

Προκύπτει έτσι μια συναρπαστική αφήγηση της εφαρμογής των αρχών που πηγάζουν από τη διεπιστημονική οπτική της Διαπροσωπικής Νευροβιολογίας, στη μελέτη του «τριγώνου της ευημερίας», δηλαδή του τριγώνου *Νους-Εγκέφαλος-Σχετίζεσθαι*, όπως το θέτει ένας από τους συγγραφείς του τόμου (V. Schermer, Κεφάλαιο II).

Οι συγγραφείς μάς «οδηγούν» με σαφήνεια και απλότητα στην κλινική πράξη της ομαδικής ψυχοθεραπείας την οποία ο καθένας τους εκπροσωπεί, έχοντας ενσωματώσει σε αυτή δεδομένα από τις θεωρητικές συλλήψεις και

την έρευνα της Διαπροσωπικής Νευροβιολογίας. Διαβάζοντας αυτές τις εργασίες, βλέπουμε να αναδεικνύεται η σημασία των νέων γνώσεων που έχουμε αποκτήσει για την πλαστικότητα του εγκεφάλου, τους κατοπτρικούς νευρώνες, το αυτόνομο νευρικό σύστημα, την άδηλη και έκδηλη μνήμη, την αυτοβιογραφική μνήμη, τη ρύθμιση του συναισθήματος και τη σχέση μεταξύ προσκόλλησης και ανάπτυξης του εγκεφάλου στην ομαδική ψυχοθεραπεία. Μπορούμε έτσι να μιλήσουμε για την πρακτική της ομαδικής ψυχοθεραπείας, διεκδικώντας πλέον σοβαρά την τεκμηρίωση που προκύπτει από τα ευρήματα της Διαπροσωπικής Νευροβιολογίας.

Η προσέγγιση αυτή οδηγεί ουσιαστικά σε ένα νέο επιστημονικό υπόδειγμα, με συνέπειες τόσο στη θεωρία και την τεχνική των ομαδικών ψυχοθεραπειών όσο και στην «ανάγνωση» της ανθρώπινης κατάστασης εν γένει.

Τίθεται υπό συζήτηση, για παράδειγμα, η κλασική θέση για την αποστασιοποίηση του θεραπευτή, συζήτηση υποστηριζόμενη πλέον και από νευροβιολογικά δεδομένα, όπως αντιστοίχως επερωτάται και ο καρτεσιανός διϊσμός, που υπονοεί τον διαχωρισμό του cogito από το σώμα, ή του νου από τον εγκέφαλο, όπως θα μπορούσαμε να πούμε.

Τα δεδομένα της Διαπροσωπικής Νευροβιολογίας, ιδιαιτέρως τα σχετικά με τους κατοπτρικούς νευρώνες, υποστηρίζουν την προσέγγιση κατά την οποία ο εαυτός, ο κόσμος και η ομάδα αποτελούν μία ενότητα ήδη από τη στιγμή της γέννησης. Η θέαση αυτή παραπέμπει στο έργο του S. H. Foulkes (Φουξ) και τη θέση του ότι δεν νοείται άτομο χωρίς ομάδα αναφοράς, ενώ η ομάδα είναι πάντοτε μια ομάδα ατόμων. Η θέαση αυτή παραπέμπει επίσης στη θεωρητική σκέψη του N. Elias (Ελίας), σύμφωνα με τον οποίο το άτομο είναι επίπεδο της ομάδας και η ομάδα –και επομένως και η κοινωνία– είναι επίπεδο της φύσης.

Οι συγγραφείς τονίζουν βεβαίως ότι κατά βάση είμαστε ακόμη απλώς στην περιοχή της δημιουργικής κατανόησης της ομαδικής διαδικασίας και της ομαδικής ψυχοθεραπείας, μια δημιουργική κατανόηση εμπλουτισμένη από τα συχνά εντυπωσιακά ευρήματα των νευροεπιστημών. Απέχουμε ωστόσο ακόμα πολύ, όπως επισημαίνουν, από την περιοχή των «σκληρών» δεδομένων.

Παρά ταύτα, πρόκειται για ένα αρκετά σαφές πρόπλασμα μιας εύλογης αλλά και συναρπαστικής σύνθεσης της Ομαδικής Ψυχοθεραπείας με τις Νευροεπιστήμες!

Θεοδώρα Σκαλή
Κωνσταντίνος Μωρόγιαννης